

littää. Eikö toisin olisi paljon arvokkaampaa? Eikö olisi parempi pitää erillään sielulliset ja aineelliset suhteet eikä katsoa molempipuolisten tunteiden siitä alentuvan, että nainen miehen mieltymyksestä koettaa saada aineellista voittoa.

Jos mies yhä vielä on sillä vanhalla kannalla, että nainen kuuluu kodille, että hän on olemassa ainoastaan miestä ja perhettä varten, niin on hän siltä tekevä sen yksinkertaisen johtopäätöksen, että hän siten kieltää naiselta aineellisen itsenäisyyden, jota jokainen täysikasvuinen ihminen vaatii ja jota avion ulkopuolella jokainen nauttii joko oman varallisuutensa tai työnsänsä perusteella. Jos avioliitto on tuo sisäinen elämänyhteys, jona se tämän katsantokannan mukaan tahtoo olla, niin täytyy molemman puolen oman harkintansa mukaan tehtävänsä täyttää. Mies on hankkinut toimeentulon välineet, nainen on niitä parhaimmalla tavalla käyttänyt. Ylijäämä, joka jää, kun kokonaisuutta varten tarpeelliset varat pois otetaan, on samalla tavalla tuleva kummankin hyväksi, toisin sanoen: se on jaettava tasan miehen ja vaimon kesken. Emännän valtaan on jätettävä, miten hän tahtoo talouden järjestää. Hän on talouden hoitaja, hänen on ratkaistava, pitääkö hän käytännöllisempänä itse tehdä työtä, vaiko toimia järjestyksellä. Kummassakin tapauksessa on hänen toimintansa ammatillisista ja mitä hän vastaan ottaa yllä taloustarpeen, se on tämän toiminnan säännöllisenä palkkana pidettävä.

Useille miehille näyttäneen tämä todennäköisesti kohtuuttomalta toivomukselta. He sanovat: milloin nainen ei itse hoida taloutta eikä hoida pieniä lapsia, vaan ainoastaan komentelee palvelusväkeä, ei hän toimita mitään tuottavaa työtä eikä hänen suorituksensa ole vähimmäissukua määrässä verrattavissa taloudellisesti luovaan työhön. Se vie meidät nyt toiseen, tärkeämpään disteeseen, joka puhuu nykyään valdalla olevaa eri sukupuolten yhteiselämän tapaa vastaan. Niin, mitään vastaväitteitä ei voi tietysti ilman muuta kärkeä taistaa. Porvarillisen, itsenäistä taloutta omaamattoman perheemännän toimi ei toisaankaan ole verrattavissa intensiiviseen, kaikkia ihmisen voimia mitä suurimpaan tuottavaan työhön. Minkä vuoksi ei siten mieluummin tehdä yksinkertaisia johtopäätöksiä: kaikkien naisten, joita ei enää tarvita pienten lasten hoidossa ja omassa taloudessaan toimimaan, on miehen tavoin hankittava toimi kodin ulkopuolelta. Miksi miehet yleensä vastustavat tätä niin suuresti? Ja miksi, niin vaatii oikeudenmukaisuus kysymään, ennen avioliittoa ansioitavissa oleva nainen mielellään luopuu toimestaan naimisiin mennessään? Koska me yhä vielä takerrumme keskelle vanhoja, kauan sitten palkkansa pitämättömiä traditiooneja, koska me uskallamme muuttaa enemmän kaikkea muuta kuin pyhää uskoamme, että avioliiton on pysyttävä juuri sellaisena, jollaisena me sen tähän asti tunnemme, että se kauneimmin ilmenee silloin, kun mies ja nainen ikuisesti eroittamattomina elävät toistensa kanssa, pitävät samaa taloutta, syövä, liikkuvat ulkona, matkustelevat, nauttivat yhdessä, lyhyesti elävät yhdessä, jossa kumpikaan ei salli toiselle vapautta eikä ihmisiksi itsensä tuntea.

Onko tämä oikein? Yhteinen taloudenpito, aviollinen yhteiselämä voi määrättyillä edellytyksillä todella tulla puhtaimman onnen lähteeksi. Mutta onko niin yleensä laita, eikö jatkuvassa perheyhteiselämässä jo ole selvä molempipuolisia suhteita halventava aines?

Sangen usein viitataan siihen, että merimiesten avioliitto tapaa olla

sangen onnellista. Usein toisistaan erillään olo saa jälleennäkemisen päivät juhlapäiviksi, jolloin jokainen tahtoo toiselle antaa parainta siitä, mitä hänellä on, jokainen karkoittaa arkielämän pikku surut ja murheet. Miten sitä vastoin on laita tavallisessa aviossa? Mies ja vaimo elävät mitä lähimmässä yhteiselämässä. Jolleivät he kuulu noihin harvoihin onnellisiin jolla on suuret varat käytettävänä, niin ei jäädi tyydyttämättä jo ensimmäinen tärkein sektion vaatimus: hiljaisuuden ja yksinäisyyden toive. Toinen häiritsee ja ehkäisee toista, usein nainen, jonka vaatimukset melkein aina pidetään vähemmän tärkeinä, voi harvojen omia ajatuksiaan kehittää. Seurustelussa sukulaisten kanssa unehtuvat paha mieli, ärtyisyys ja suuttumus, jotka jokapäiväisen elämän sadat pikku ikävyydet aiheuttavat; syvämpi ihmisyyttä väistyy jokapäiväisen ruumillisen toivomuksen tieltä. Eikö tämä alainen toisesta riippuvaisuus muutenkin estä ihmisen kehitystä?

Lakkaavatko mies ja nainen, kun he kerran toisiansa rakastivat, niin vieläpä kun heidän rakkautensa kukeimmallaan on, (valkenee niistä tapauksista, joissa avio muista syistä solmittiin) olemasta ihmisinä, jolla on erilaiset harrastukset, tunteet ja toiveet, lakkaavatko he olemasta alttina kehitykselle, joka muuttaa heistä jokaisen, pakottaa ponnistelemaan uusia päämääriä kohti. Hiitä uusia ihmisiä, lakkaavatko he olemasta itsenäisiä olloita? Jos avioliittot ovat ain'aaksi toisilnsä sidotut, niin voi tulos olla vain yksi: toinen tai toinen tappaa oman sisäisen olemuksensa, tai molemmat tukehtuvat itsessään sen, mikä tukahutettavissa on, voidakseen sillä tavoin puolitteissä kohdata toisensa.

Eikö löydy muuta olemassaolon muotoa? Emmekö voi olettaa, että kaksi ihmistä tuntevat kuuluvansa yhteen, hetkittäin ja päivittäin tapaavat toisensa, jakavat keskenään lasten kasvatuksen, lahduuttavat itseään molempipuolisella rakkautella ja muutoin kuitenkin elävät elämää siten kuin sitä tulee elää: toteuttavat omaa ainoastaan sisäisen alemuksensa määräämää elämää. Se vaatii uusia olemassaolomuotoja, joiden perusteet osaksi myöhemmiltä ovat hankittavissa. Se vaatii mieheltä ja naiselta tuon ennestään totutun, pohjaltaan ra'an omistustunteen hylkäämistä, että oikeus kuuluu puolisoille, joka sen on kerran hankkinut ja uupumatta viimeiseen hetkeen saakka sen omana pitää. Se antaisi molemmille sukupuolille ennen tuntematonta rikkautta ja se tekisi avion puhtaammaksi ja paremmaksi yhteiselämäksi. Jos niin olisi, voitaisiin levollisesti jättää jokaisen avioparin omaksi asiaksi, tahtoisivatko he järjestää asiansa niin tai näin. Jos molemmat haluaisivat, että mies ottaisi jonkun ajan pitäkseen huolta toimeentulosta, jotta nainen voisi kokonaan pitää huolta itsestään ja lapsista, niin ei miehen tule luulla siten harjoittavansa hyväntekeväisyyttä, minkä nainen saa orjamaisten alistumisen hinnalla. Mies saa paljo suuremman aineellisen korvauksen naisen perheen hyväksi suorittamassa työssä. Jos molemmat tahtovat aviossaa säilyttää vapauden, on silhen tilaisuus annettava, ja on otaksuttava, että se toiminnan lisääntymisen, joka tuollaisesta uudesta avion muodosta kokonaisuudelle karttuisi, aiheuttaisi sen, että yhteiskunta yhä enemmän pyrkiisi siihen suuntaan. Mutta olipa miten hyvänsä, yksi seikka olisi voitettu: ensi kerran esiintyisivät mies ja nainen myöskin aviossa tasa-arvoisina henkilöinä, ensi kerran olisi sosialistisen yhteiskuntakäsityksen vaatimus täysin toteutettu: jokaiselle yhteiskunnan jäsenelle olisi taloudellinen riippumattomuus turvattu, ensi kerran tulisi

avioliitto todelliseksi rakkauden aiheuttamaksi yhteiselämäksi.

Historiallinen materialismi

Kapitalistisen yhteiskuntamme tukipylyvät käyvät sosialistisen mailmankäsityksen kimppeen materialistisuuden vuoksi, siis ne, jotka jokapäiväisessä elämässään ovat täydellisesti vajooneet aineellisuuteen, jotka kaikkia asioita ja suhteita katselevat rahatulon kannalta.

Ne sanovat meille, että meidän materialismimme on vastenmielinen, koska se kieltää kaikki ihanteelliset harrastukset. Tekeekö se tämän. Ei suinkaan. Se opettaa vaan, että ihminen etupäässä ajattelee toimeentuloansa, miten hän voisi hankkia elintarpeensa ja että sen takia useimmatkin ihmiset, jos heidän vaihtehtoisesti täytyy uhrata joko tärkeitä aineellisia tai ihanteellisia harrastuksia, mieluummin luopuvat jälkimmäisistä. Onhan selvä asia: ihminen voi elää lukematta sanomalehtiä ja kirjallisuutta, menemättä kirkkoon tai teatteriin, pesemättä itseään saippualla, ilman "kristillistä" rakkautta, ilman inhimillisyyden tunnetta, kuten kapitalistiluokkamme antama esimerkki kylin todistaa, ilman siveyttä tai uskonnollisuutta, mutta ihminen ei voi elää ilman ravintoa, vaatetusta ja asuntoa. Näihin verrattuna ovat kaikki sivistys- ja ihanteelliset ylellisyydet.

Mutta tosiasiallisesti ei historiallisen materialismin aatteissa suinkaan lasketa aineellista harrastusta liian suuriksi ja ihanteellisenä liike ei ole juuri se liike mailmassa, joka väittää että yhteiskuntaolot voidaan järjestää nykyisten tuotantokeinojen vallitessa sille pohjalle, että jokainen ihminen vapautuisi katkerista leipähuolista, että jäisi aikaa ja tilaisuutta henkisiin harrastuksiin.

Emmehän me sano materialismillamme, että aineellinen itsekäisyys on meidän päämäärämme, vaan väitämme, että aineellinen itsekäisyys on juuri se mikä kapitalistisia oloja hallitsee ja johtaa. Ja niistä oloistahan me tahdomme päästä.

Ihanteelliset ja sivistykselliset arvot voivat laajentua ja syventyä, laajojen kansajoukkojenkin riveissä, jos niille on aineellisia perusteita. Onhan aivan kourantuntuvasti selvää, että missä kansajoukkojen taloudellinen toimeentulo on peräti kurjalla kannalla, siellä myöskin kaikki ihanteelliset ja sivistykselliset harrastukset ovat kokonaan mahdottomia.

Kaikki ihanteelliset mailmanparantajat jotka tahtovat ratkaista yhteiskunnalliset kysymykset pelkästään sivistyksellä ja siveysopilla, panevat päätet hevosen häntään ja he ovat hullun rakennusmestarin kaltaisia, jotka tahtovat rakentaa, laittamatta perustuksia.

Sosialistisen työväenliikkeen pyrkimysten päämäärä on kohottaa työväenluokkaa riippumattomaan asemaan taloudellisissa suhteissa ja sen kautta osalliseksi elämään, eikä ainoastaan osalliseksi siitä, vaan sen johtajaksi.

Eivätkö kaikki todistukset osota meille, että sosialistinen työväenliike on ensimmäisenä vaatimassa jo nykyisissäkin oloissa mahdollisimman laajaa ja monipuolista kansanopetusta. Kaikki sosialistisen työväenliikkeen kokouspaikat ovat myöskin luento-

saleja ja työväestön piireissä ollaan vireämpiä ja kehittyneempiä taiteellisiin harrastuksiin.

Hullunkurista on, että tämä historiallisen materialismin moittiminen lähtee sen luokan edustajien taholta, jossa aineellinen voitonhimo ja onnenonginta useammin rehottaa, jossa aineellisuus on muodostunut löyhkäväiksi tunkioksi, jossa ihanteelliset harrastukset melkein kokonaan ovat tukehtuneet. Oikein iljettäväksi tämän syytöksen tekee se seikka, että käytännössä eletään inhottavimpienkin aineellisten vaikutteiden johtamina ja aineellisessa kurjuudessa elävälle köyhälistöläisille heitetään ihanteellisia korulauseita.

ASTORIAN TOVERITTARET!

Teille tahtoisin vähän huomauttaa paheksumisenne johdosta Wm. Marttilan kirjoituksesta. Minä luin Marttilan kirjoituksen Toverista, kuin myöskin teidän kirjenne Toverittareista, ja minun mielestäni toiv. Marttila löi jokseenkin kannan päälle nauhaan, kuten sanotaan. Ei ollenkaan hän puhunut liikaa, kun moitti Toveria siitä, että se ei enempi pakinoi osuustoiminnasta. Minunkin mielestäni siinä on ollut aivan liian vähän kirjoituksia osuustoiminnasta. Vaikkakin siitä joku väittää, että ei ole siihen ollut tilaa Toverissa, mutta viime aikoinakin on siinä ollut monasti paljo mittattomampia kirjoituksia palstamaarini, jotenka se ei oikein pidä kutiaa se väite. Minä puolestani lausun teille täyden tunnustuksen, vieläpä ihailunikin teidän kokouksienne pidosta, sillä tavalla teidän on velvollisuuskin siellä hommata, näyttäkseenne Astorian liikemailmalle mieliteenne Toverin boikotuksen suhteen. Ja eikö suinkaan Marttilakaan teitä siitä tuomitse. Mutta osuustoiminnallisella silmällä katsoen, eikö hän olisi kaikkein edullisinta teille siellä pohtia niissä kokouksissanne sitä, että mitä pikemmin vaan voisitte pistää sinne tarkotustaan vastaavaan osuuskaupan pystyyn, sillä jos te nyt noilla hommillaan pakiolette oman kylän santarmikoplaa, niin toisen kylän porvarit teitä kuitenkin nylkevä. Mutta laittakaapas osuuskauppa, niin saatte kaikki tarpeenne siellä ilman mutinoita. Sanotte, että on turha pystyttää osuuskauppaa ennen kuin siihen tulee tarve, mutta tietääkseni sielläkin on sille justin nyt kipeä tarve, kun te sen vaan huomaatte. Eikä ollenkaan kannata surra niitä entisiä tekeleitä, kyllä te nyt jo osaatte sen oikealle pohjalle rakentaa kun on niin monta jo pylähtänyt. Ja Astoriakin olisi yksin lännen edukkaampia paikkoja osuustoiminnalle, kun se vaan pääsisi sinne ensin oikealle tolalle. Mutta siellä ei vielä näihin asti ole sitä yritettykään todellisesti muodossa ja inostuksessa. Ja teillä on siellä kyllä kannattajia, kykyä ja varoja — kaikkia itsellä, että ei ollenkaan tarvita pelätä Marttilan tapaisia suuruuksia sinne ikävöivän. Että ottaakaapas ja koettakaa kerta vielä ennenkuin nukutaan, ehkäpä se nyt ottaisi juurtuakseen.

Osuustoiminnallisella tervehdyksellä
Järven poika.

Eiköhän tuo liene osuustoiminnan edistämistä, kun on valittu kymmenen henkeä käsittävä kiitotuskomitea, joka kulkee ympärillä selostamassa osuustoiminnan tärkeyttä, ja sitten on tilattu Keskuosuuskunnalta Superiorista kirjallisuutta jaettavaa vapaasti ja osa tietysti myytäväksi. Myöskin on alettu myymään Maitoliikkeen osakkeita tarkotuksella, että siitä laajennetaan liikettä toisillekin aloille niin pian kuin on myyty tarvittava määrä osakkeita. Eihän näistä ole paljoa ulospäin huudeltu, onpahan vaan sitä innokkaammin tehty työtä asian edistämiseksi. — Toim.